

Džemaludin Latić

SREBRENA ČESMA

Nasifi, Ahmedu i Muhammedu

IZ SOBE MOJE SESTRE

DVA KRALJA

Jedan ratnik, u vrijeme Rimljana,
širom Bosne Srebrene zemlje oslobodi.
Sagradi sebi dvorce sa dva divana
pokraj koliba, gdje se rodih.
U stijenama vise s mora vrata.
Ključić izgubljeni kutije skriva.
Tu se presvlače vile, tu slijeće Ptica Zlatna,
a na dnu kaplje, kaplje voda živa.

Čim me moja majčica donijela
– u ljeto, kad zrele trave zveče –
djed bradvin snese s vrha skela –
da mi pupak njim odsiječe:
da budem zidar mrkog čela
što kamen kleše pa ga na zid meće.
Al otac držalo donese iz sela:
da pišem za stolom, pokraj svijeće.

* * *

Na greblju, u travi i papre šapatu,
kralja štite stećci kamenovi.

Do nišana jagode sišle, cvatu,
a u Pridvorcima stoluje kralj novi,
kralj bršljan-mašte i huka sjećanja.
Navečer, kad puhne vjetar bola,
on bje bitku protiv rana,
a danom izgubi vojske pola.
I nove dvorce gradi više polja.

POD CRNIM VRHOM, U ZAPEČKU

Pod Crnim vrhom, u zapečku,
Pridvorci moji se smiješe;
to je saće bijeložuto.
S neba crn im bič vune prijeti –
rastvara šaku
nervozno, ljuto.
Začas – eto kapi krupnih,
pljusak nebo sa zemljom sveže,
povrve brazde potočića...
S munare – ezan iznenada,
sofra u bašči položena!
U kolniku – jauk mačića.
Nad mladim selom oblak
uskoro slamu vrše,
kišobran rasklopi.
Šuma se puši umivena,
od kiše se grmlje stresa,
a zemlja vodu popi...

DJEDOV VOĆNJAK

Pod plotom raste zerdelija,
orahove grane škripe.
U međi dunja zemlji se svija,

a na dnu mirišu lipe.

Jesen – nova voćka izbije.
Traži neba i svog hlada.
Jedna po jedna rudi, zrije...
Djedov voćnjak pun je slada.

Kad se rodih, djed uskliknu
i novi orah posadi.
Za moju sestru – budimku,
za moga brata – kesten mladi.

I sad, kad vjetar s planine puhne,
mnoštvo mirisa pohrli.
Krošnje se razvijaju – voćke šume,
al' djed uvijek prepozna tri.

Danas je moj orah velik.
Na njemu grakću vrane.
Ja odrastoh, u svijet odselih.
Vratim se, tužan pod njim stanem.

Pred akšam grane šušte, trepću,
od voća selo miriše.
Udišem, kô nekad... Radostan bit' neću:
plodove djed ne bere više.

IZ SOBE MOJE SESTRE

Na stolu-zdjela, u njoj šeftelije.
Dunja za ružmarinom.
Zàrovi nabrani u trokut.

Sestra otvara prozor: nek uđe mlaki propuh,
miris iz vaza dopre do avlije.

U prozor hrupi raznobojna šuma
i više nje plavi vis!
Na česmi prššššti mlaz.
Sa grana stižu dživ-dživ pozdravi.

Bršljan, gust, visi niz kolje.
Blag je zrak. Sunce napušta polje.

A voćnjak miriše: orah razobručen.
Vika djece iza susjedove kuće.

NAŠA KUĆA STARA

Potrčaje potoci, prođe zima jaka.
Proljeće istjera stanare s čardaka.
Na prozoru spazismo letače pirgaste,
a pod krov nam dođoše komšinice laste.
Na tavanu kumrija od svitanja guče
zibajuć u bešici mršavo golupče.
Jednog jutra mačići gore zacviliše.
Nigdje mace, a Gîgo ispred praga kiše.
Tri jutra smo nosili u bakrici mlijeko
dok ih Papučarka ne sakri daleko.
Ko god dođe naša kućica ga skrije.
Kome je zima neka se ogrije.

Naša kuća stara raširi kapute
čim s planine polete vijavice ljute,
kad se mraz u čizme do peta uvuče,
a dim plavi šal do oblaka vuče.
Koga je strah u nju nek pobjegne,
nek pronađe mjesto i u mraku legne.
A ko čuva kuću pod brdom, u stranama?
Jedan jasen, sa širokim granama.

VASVA

Razboljela se u proljeće, kad lista
dženerika u avliji i više sela buje.
Sipile su rosuljaste kiše. Mi smo morali
ostati u kući, a Vasva – da boluje.

Jednog jutra granulo je sunce,
ali nisu granule Vasvine oči.
Rijeka je umukla u svome koritu,
šaptali su vjetar i potočić.

Vasva je nečujno otišla u nebo,
u oblak najljepši, bijeli.
Više se nismo prljali u pijesku
niti smo se na zidine peli.

Danima smo gledali u nebo,
zvali je često i pozdravljali.
Još smo se nadali da će se vratiti
u naš sokak razigrani, mali.

TREŠNJA

U našoj avliji – stražar čedni,
stotinu ruku ima.
Kad na put pođem i kad se vraćam,
srdačno maše njima.

Zelene dimije obuče prva
čim se proljeće javi.
Cvjetice bijele ono joj pospe
po krilu i po glavi.

Pod plavim nebom njeno lice

danju, noću se smije.
U maju čupa trepavice,
u julu suze lije.

Oh, kako volim njezine suze
crvene, slatke kô med!
Da ne bi plakala neprestano,
bere ih meni moj djed.

"Sinko, trešnja je voćka zlatna.
Dijete i ptice njoj pjevuši.
Ko jednu granu polomi joj,
tome se ruka suši."

U našoj avliji – stražar čedni,
stotinu ruku ima.
Kad na put pođem i kad se vraćam,
srdačno maše njima.

SREBRENA ČESMA

Pod orahom, na kraj avlije,
slap iz duga grla lije.
Niko kô ona ne dariva.
Grle je bršljan i kopriva.
Grli je čovjek žednih usta
kad s njive dođe, kada susta.
Prhne i skvasi krila ptice,
bumbar napuni svoje zembiljče.

* * *

Navečer, kada odem da spavam,
česma se sa mnom došaptava.
Kroz prozor slušam kako klopara;
ona se nikad ne odmara.
U noći piju vile i mòre,
igraju kolo sve do zore –

kad jež se češlja i miju lice
raspjevane golubice.
Česma se puši, od srebra sva je.
Voda otiče, kamen ostaje.

BUBAMARA

Ona, iz roda leptirova,
ugleda me s kukurijeka.
Lijepa vijest je sa njom, nova!
Radostan je moj prst čeka!

Gore-dolje, tražeć puta,
mudra, pođe-stane.
Na vrhu šaputa, šaputa...
Raširi kaftane

i u dalek svijet leti
ispod nebeske plaveti.

KOŠUTIN TRAG U TRAVI

Kraj Neretve selo malo.
U šljiviku zabodena munara visoka.
Tu me voljelo djevojče jedno
berberske puti, zelena oka.

Noću su brdom bure se zvale,
a pod vrbom zvijezde spavale.

U lazinu, gdje rastu runolisti
i raduje se janjak žuti,
jelen je žurio košuti
brstiti čelo i kožu gristi.

Gdje je sad ono cvijeće ljubavi?
Ah, Neretvin zelen-brzače!
Ah, košutin trag u travi
Hercegovinom što zamače!

ONAJ BRZAK ŠTO S PLANINE

Vrbe spustile do vode kose –
moga djetinjstva dane odnose
brzaci što se smiruju u polju.

Onaj brzak što s planine
ponese sniježnu žest,
a iz ravnine curak sanjiv –
to je mog srca hurnebes
i tišina, što stupa za njim.

A onaj brzak zeleni pa plavi,
što zaspi u gustoj travi –
to su Semkine oči i pletenice dvije.
Tamo, kô brzak, se strmoglavim
i u klasulji se razlijem.

Vrbe spustile do vode kose –
moga djetinjstva dane odnose
brzaci što se u polju smiruju.

Prođoh poljem:
s rijeke ogledalca proviruju.

DŽEMRE

Udari džemre u zrak!
Krupan pada snijeg, rašireni su na nebu zvekiri.
Otkravi ledenice. Ispod njegov busen do podne proviri.
Slap na koritu već je mlak
i cvile stare okapnice.

Udari džemre u vodu!
Uze joj žest. Uz potok biseri se rune,
a dojke po njivi skočile. Olabavile su sjeverčeve strune,
od duba dalje ne odu,
konjsku su žicu smočile.

I udari džemre u tle!
Toplina krzno zemlje grije,
probudi korijenje. Kô
zub, svukud nova klica bije.
Živnu i mravi i hrčci i puzavice sve
uza zijev i mrmorenje.

* * *

Otkuda, Tvorce, ta toplina,
iz koje Tvoje domaje?
Odakle blage teku struje?

U mome srcu danas je džemre,
u mome srcu zora je:
Ti čitav svijet miluješ!

PROLJEĆNE VODE

Proljećne vode burljaju!
Slapovi im kao ruke,
A grive razigrane
Od planine do ravne luke.

Probudio se strašni duh vode!
On rakite, što vise, lizne
I vrelo natjera da brizne
Iz međe i iz pristranka.
Rije podziđe i plotove!
Boji ga se trska tanka
I janje što s mostića zove.

On ga ponese i počne davit
A ipak ga u glib otplavi.

Neka hučno jure
Rječice i njihova braća,
Neka šiklja iz izvora mutnih!

Nemojmo – već sada! – misliti
Na listopad žuti
Kada sve vehne
I kada svaki slap okraća –
Na koritu il ispod javora –
I kada boluju trave i gora...

ČAROBNA KOLA

"Eto Jure!" rano majčica zove
a nama se u te čase sniva.
Ah, dok Jure navine točkove,
spavaćemo mladi poput iva.

Podahle su u jurjevskom sjaju.
Stresaju im rese bumbarovi ranci.
Jurina kola praše po zavičaju;
od sunca im točkovi, paoci, ruda i lanci.

BRŠLJAN

Putevi vode na sve strane;
bršljan svakim krene.
Čipke vise. Nanizane
od pređe zelene.

Dug je put. Penje se na zid,
vinovoj lozi splete grane: –

polja i šume obuhvati vid,
al' svaki puteljak negdje stane.

KAKO NASTAJU BISERI

U tijelo školjke usadi se zrno pijeska
i mirno stvorenje počinje se mučit.
Obloži ga svojom sluzi,
svojom mukom.
I more u njoj počne hućit.

I što je bol veći,
ona ispušta više sluzi
kad se iza sna u dubini budi
ili u grču puzi.

Gospođa neka udebljana,
staveći nisku na svoje prsi,
hvali se sjajem bôba nizana.

A muke? A bol što život skrati?
Ah, za to niko neće znati.

NIZ ŠUME I PROPLANKE

U NOĆI, VIŠE MOGA SELA

Tepsija neba puna košpa zlatnih...
Jedna luta sama – i pada...
Negdje na cesti autobus bulji.
Trepću svjetla dalekog grada...

Šumski stanari spavaju svi
osim šišmiša i sove.
Šišmiš iz mraka bahne, strigne,
a sova pušta hukove.

Svici fenjere pale-gase,
zuje im motori.
U jednoj kući lampa udunu,
u drugoj gori, gori...

Kud noću lete avioni?
U Beograd, Zagreb, London, Rim..

Jedan dječak neće da spava
i mlađa sestra s njim.
Čekaju putnika iz aviona
s hrpom divnih poklona...

JEZERSKI VEČERNJI VAŠAR

Čim dođu zvijezde, u toploj noći,
u jezeru na vrh proplanka,
razmiču se krovovi-lopoči,
šušti trstika tanka.

U kolibi sijeno šuška,
svitac zapleten u travi.
Žabe srcu dale oduška:
što jedna počne, stota nastavi.

Mjesec na nebu zvijezde pase.
San nas u sijenu svrće.
Jezerski vašar završava se
Pa stari žabac frkće.

TIHO

Tiho zeče majku doji.
Tiho rastu zubi moji.

Tiho s grane listić pada.
Tiho mi se san prikrada.

Tiho Mjesec noću luta.
Tiho zrije kruška žuta.

Tiho trnu puž šaputa:
"Skloni mi se, bolan, s puta!"

BOLESNO ZEČE

Igralo se zeče
cijelog, cijelog dana
i u igri smočilo
četiri tabana.

Kad se kući vrati,
kihnu dvaput, tri.
Zečica mu reče:
"Dobilo si grip!

Bolesno si strašno,
zečence nestašno!"

Zeče diše, kiše,
traži čaja vruća.
Groznicu ga trese,
boluje na pluća.

Zovnuše mu brzo
iz grmlja Velečeva
Pokrivka Papratića,

doktora zečeva.

Od lijeske tašnu
dr stavi na pod.
Zabrinut ga gleda
sav zečetov rod.

Uze šumsku slušalicu
pa pregleda zeče:
"Nije ništa strašno!"
stari doktor reče.

Raduju se silno
zečice i zeci.
Doktor žvrlja recept
šumskoj apoteci:

čehne zečjeg luka
(umjesto tablete)
i vrijeskova čaja
(da se zgrije dijete)

i kupusnu glavičicu
da istjera svu groznicu)

BJEŽI, ZEKO

Rosa se diže.
Sita su stada
od ranog napasanja.

Orao stari zaklepeta
iz svoga legla,
visokog granja!

Savijen kljun taj starac ima
i kandže i oči surove!

Bježi, zeko,
bježi, zeko,
niz međe i vragolove!

On kruži ispod oblaka bijelih,
iz visina zapjevuši.

Bježi, zeko,
bježi, zeko,
sakrij dugačke uši!

A kada spazi svoj doručak
i načini pad strm,
neka te, zeko,
spasi grm.

O, DRAGO BIĆE BEZ SLOBODE

Svi lovci i čopor pasa
love je u prvo svitanje!
Kao da cijelo gori selo,
takva je graja, frkisanje!

Gdje li je? Gdje li je? Lopuža gdje li je
po ćumezima što strah i smrt sije?

Šuma ti mati,
grma se 'vati!

* * *

Al' život nije prostor brisan;
ima tu čekâ i stranputica,
što može biti sreća čista,
a može i nevoljica!

Nijedan trik kad ne pali,
a votaži se u čvor sažme,
ona – mig: na noge zadnje!

Smije se, pleše, tambure se lati –
samo da gonioce izlevati!

A zna i druge stvari:
osmice po cjelcu pravi
il' pjeva kô delfin – u mećavi!
Ili u šumi pronade lôgu
kad je odasvud opkole!

Zemlju prerove – naći je ne mogu,
nju šumski duhovi vole!

Samo se skrivaj, i bježi, bježi!
Čuvaj kožu, rode!

Živo mi bilo, živo mi bilo,
o, drago biće bez slobode!

DAŽDEVNJAK

U ljeto poslije kiše
dok se zemlja isparava
izmili iz međa i plotova
paprati i žerava

Prugast je i crveno-crni
kao da je iz neolita
vuče se i šalabaza
na kišnoj žurci napirlitan

Ako si junak postavi ruku
da preko nje balav sklizne
ostaćeš gluh zauvijek
ako daždevnjak tada zvizne

CICI-PUUUJ

Vjetar je snijeg polizao.
Kraj puta voćke zebu.
Njiva bez jorgana bijelih.
Oblaka zbor na nebu.

Proljeće tjera zimu.
Pod kućom pjeva ptić:
"Cici-puuuj! Suči-ciiiv!
Snježić, snježić, moraš ić!"

Djed je preo čarape –
nek vito zasuče.
Majka je tkala torbice –
neka tkanje s vuče!
Njiva čeka orače,
pšenica sijače.
Pod šumicom janje skače.
Izađi, čobanče!

DJETLIĆ SE ŽENI

Kad je u njivi plug zaškrip'o
i šuma obukla gole grane,
buknula je jedna ljubav
u davne dane, u davne dane.

Umjesto žute svađalice
što se u šumi svakom ruga,
djetlić sebi djevojku nađe
na kraju luga, na kraju luga.

Imala je siv ogrtač,
a uz vrat đerdan šareni,
zato je tužila sve do tada:
– Kuku meni! Kuku meni!

– Nove ću ti haljine kupit,
i prsten zlatan, i marama –
reče joj djetlić čim je vidje.
– Pođi za me! Pođi za me!

– Vit, vit! – klapnuše srećna krila
krećući na put svadbeni.
Šumicom prođe vesela vijest:
– Djetlić se ženi! Djetlić se ženi!

– Klik, klik! – ču se iznenada.
Mladoženji se smrknu lice:
to bješe prijatnija iz starog duba
od klikavice, od klikavice!

Minu proljeće, minu i zima,
prođe od tada mnogo dana, –
ni traga od ruha i momčića
počešljana, počešljana.

Svadba šumska još nije bila;
djevojka čeka spremu skupu.
Kad s debla čuje klik-klik-poziv,
odgovor šalje: – Kupuj, kupuj!

KRVAVO JUTRO

I

Blistaju otkosi. Planina diše.
Po šumi vjetar povede horove.
Sunce polahko slazi niz borove,
hladove im duži naviše.

Na proplanku, iza trna,
pasla je sama mlada srna.

I sve bi bilo poklon iz snova,
najveće čobanske čudo,
da neko nije uzviknuo ludo
uspalivši čopor kerova.

Nije čekala ni minute!
Čim zadrhtim koža njena –
ta vika i lavež dobro ne slute,
pozna ih srce od rođenja –,

sa proplanka princeza mala
dugim je nogama bježala...

II

Niz šume i propunte, sunce i mrak,
češuci grmove pri skoku,
čopor je jurio nju visoku
njušeci joj vrludav trag.

Hoće l' izdržati noge tanke,
to tijelo vitko, plamenošivo?
Potocima i niz proplanke
još dugo je lavež odjekiv'o.

III

A zašto si bježala, ludice mala?
Da si još malo pasla u travi,
da si još malo pričekala,
prišao bi ti prijatelj pravi.

Ali ti voliš češu na rogu,
mucanje zaova i mališana.
Nema te njuške surovog dušmana
što će ih pronać u brlogu.

Do večeras nećeš li stići,
ne bahneš li na naš hûm,

brojne će uši često strići,
dizat se glave na svaki šum.

Znaćemo: negdje mirno spavaš
slomljenih nogu, izlokana...
i da se više ničeg ne plaše
na straži uši jedne naše...

NJEŽNO NAŠE SRDAŠCE

NJEŽNO NAŠE SRDAŠCE

Ne idi svijetom srca otvorena
Ne budi pjesnik, ne budi lud

Ne idi svijetom srca otvorena
Krunice mriju, mrazna je stud

Ne idi svijetom srca otvorena
Stvrdni ga u sedru, svij u školjku

Ne idi svijetom srca otvorena
Da ga ne sprlje u ranom pupoljku

Ne idi svijetom srca otvorena
Šarokop je zamka za prve vriježe

Ne idi svijetom srca otvorena
U svakoj stopi gvóžđa reže

Ne idi svijetom srca otvorena
Teška je hava tom golom tiću

Ne idi svijetom srca otvorena
Vukovi viju, poskoci sikću

Ne idi svijetom srca otvorena
Zakopaj mu tajne, utrni glase

Ne idi svijetom srca otvorena
U svojoj lôgi nek samo igra se
Sve može zaspat, ono – jednom
To nježno naše srdašce čedno.

POMIRENJE

Nisam te sinoć vodio nikud,
jer bi nas kiša sprala do kože!
Sad dižeš nosinu ovoliku,
maleni moj nosorože!

Zar nije dosta tvoje dreke?
U redu, danas je sunčan dan,
trčati ćemo pored rijeke
i skrivati se za jorgovan.

Ispruži kažiprst stežući šaku,
ko pužić rog iz svoje lađe!
Nek nam se prsti dirnu u zraku:
"Mir! Mir!" – više nema svađe!

ČESTO POŽELIM DA NE RASTEŠ VIŠE

Često poželim da ne rasteš više,
da moja kćer bude uvijek mala.
Tako bi zauvijek jela slatkiše
i sa mnom sve igre izigrala.

Već ti se klima prvi zubić!
Završice pod kućnom gredom!

Eto, odrasti ćeš. Koga ću zvati:
meće moje,
žgepče moje,
svrače moje,
vranče moje...
i tako dalje i tako redom?

Ko će u kući biti glavni?
Ko će prekidat mukla čitanja?

Život teče, teče, teče...
Odnijeće najljepša svitanja
kad si me čupala za kosu
čim svanu prvi sati.
Kad odrasteš, ko će mi papuču
uzeti s noge,
ne dati je,
i ponovo je meni vratit?

Odrasti ćeš, Nafisa, i shvatiti starije.
Gradićeš svijet bljutav, nimalo živ.
Prestaće, kćeri, tvoje igre i maštarije,
a moj život biće dosadan, siv.

ŠEJTANIJA

ŠEJTANIJA

U kući maloj, pod golim brdom,
živio čovjek sa dvije kćerke,

jednom pametnom i jednom ludom,
svezanom prućem od stare smreke.

Bogat i nesrećan u isto vrijeme,
taj čovjek moraše poći na put.
Al' mu za vratom bi teško breme:
s kim da ih ostavi? Bijaše ljut.

Zlata može praviti zijane,
može po selu skitat, pa bruka!
A Fata se lopova boji,
lukavih lopova i hajduka.

II

"Ostaću sama," Fata reče,
"ako mi trideset cura nađeš.
Samo mi jednu ne smiješ dovest!
Ako ta dođe, biće svađe!"
"Koja je?" upita otac bôn.
"Šejtanija, vrazi uvijek s njom!"

III

I poče tražiti nesrećni babo.
Obiđe sela i zaseoke.
Dvadeset devet ih pronađe,
tridesete ne bje djevojke.

"Fato," kuka otac kô dijete,
zubima škripi, očima škilji:
"Nigdje nema tridesete,
osim Šejtanije, vrazi s njom bili!"

"Pa dobro, babo, ne diži graju!"
povika pametna kćer na kraju.
"Dovedi i nju, uzdaj se u me!
Nek ide uže kud i june!"

IV

Otac se poče za put spremat.
Buljuk se cura u kuću slio.
Samo jedne još im nema:
Šejtanije – vrag s njom bio!
Eto ti i nje! Smije se, vrišti,
kô da je pošla na vašar!
Opanke obula naopako!
Ništa joj ni s čim nije par!
Po zemlji vuče dimije,
a kosu crnu raščupala!
Mačka svoje lice mije,
a ona svoje nagarala.

V

"Kćeri," reče otac kad pode,
"evo ti ključić od sehara!
Uzmi za vaše jelo i pilo,
dok se ne vratim nek imaš para!"

VI

Otac zamače, a vika poče
u dvoru neokićenu.
Kolo se igra, šerbe muti
i djevojačka pjesma krenu:
Dinli-dinli-dinlija,
oženi se Ibrija,
pa dovede Haj kunu...
Hop-šaj, šaj, šaj!

Željna igre, Šejtanija
jednoj djevojci pruži ruku.
Kolo se rasu istoga časa,
presta vriska, pjesma umuknu.

„Ha-ha-ha! Pi-hi-hi!
Kakva je ovo jaranica?
Ni papuča, ni jeleka,
ni curinskih pletenica!"

A kad Šejtaniya, stežući srce,
ludoj se Zlati vrati,
ponovo pjesma zahori se,
kolo naokolo se uhvati.

VII

Pade noć. Fijuče vjetar.
Cure igraju kolo u hori.
Kad neko zalupa na kanatima:
"O, domaćine, de otvori!"

Čičavih, brkatih putnika sedam
nosiše drven sanduk jedan.

"Možemo l' ovaj sanduk u kući
ostavit vašoj večeras samo?
Ruke nam otpale noseći ga!
Ako molimo, ne otimamo!"

Sve cure redom kažu: "Ne!
Ko zna šta hoće u ovaj vakat!"
Samo Šejtaniya ne složi se:
"Daćemo prst, ne i lakat!"

Otvori vrata pa sanduk uze,
mandalom ključanice zamandali.
Brkonje odoše zadovoljni:
"Baš smo vas, cure, nasanjkali!"

Šejtaniya odmah pristavi vodu.
Malen nožić nađe na podu.
Na sanduku izvrti rupe tri
i vrelom ga vodom obari.

kanal mno... kanala (tur.) kapija
vakat (ar.) vrijeme, doba
mandal (tur.) drvena brava, zasovnica, zavor

VIII

Čitavu noć brkonje zvaše:
"Rasola prisola! Kace naše!
Rasola prisola! Kace naše!"

Al' se iz kuće niko ne čuje,
samo po krovu kiša dobuje.

(Jer to su, djeco, lopovi bili!
U sanduk dva su drugara skrili.
Htjeli su da se tako uvuku
i blago odnesu u sanduku!)

IX

Osvanu jutro. "Gdje nam je sanduk?"
poče jedan u vrata gruhat':
"Evo ga!" viknu Šejtanija.
"Obaren je, sad nema buha!"

Glave sagnuše otimači:
"Ova nas bena namagarči!"

X

Jedne večeri su igrale kolo
i eglenisale cure bez brige.
"Šejtanija!" povika jedna,
"popela se na verige!"

"Što Zlatu i mene izbjegavate,
gasim vam vatru, udavače!"
I kotlić vode prosu na sadžak,
rasu im pite i kolače.

"Šta uradi, beno jedna!"
zavapi Fata, u bijesu planu.
"Ne kukaj! Evo vatre na brdu!
Pođimo donijet' koju glavnju!"

XI

I one krenuše u mrklu noć.
Na brdu oči izbeče:
tri hajduka spiju uz vatru,
a ovan im se na žaru peče!

Fata ukrade dvije-tri glavnje,
Šejtanija ovna prelata.
One niz brdo, a hajdučija
nadade se da ih hvata.

Al' one u selo umakoše.
Zagrajaše psi i seljaci.
"Šejtanijo, grom te ubio s neba,
izgubili ključić u ovoj hajci!"

I dok se uz oganj jelo meso,
igralo kolo i pjevalo,
Fata je žalila za ključićem,
a Zlata u ćošku vrtila glavom.

XII

"Ne brini!" opet Šejtanija reče.
"Naći ću ključić pa da je igla!"
Opremi se kao sirota,
u zoru već je do sela stigla.

I sve ovako zborila:
"Ja sam vam, žene, huda, jedna.
Na udaju sam, a ruha nemam.
Sirota sam žedna i gladna."

XIII

Kad je obišla cijelo selo,
jedna joj žena primače lice:
"Htjela bih zanijet', ali ne mogu.

Imaš li lijeka, sirotice?"

"Jedan mi ključić za to treba,
i to sa Čabe, zlatni, mali."

"Takav smo našli u hapsani
kad smo hajduke pohvatali!"

Žena ključić donese.

Šejtaniya je trlja po pupku:

"Rodićeš, sestro, na Jurjevdan,
sina rumena ko jabuku!"

I ponovo se jelo meso,
u kući igralo i pjevalo.

Fata ljubi svoj zlatni ključić,
a Zlata samo vrti glavom.

XIV

Dvadeset devet cura i dalje
za Šejtanijom i Zlatom ne haje.
Šejtaniya prevrnu lonac vode,
ugasi vatru, iz kuće ode.

"Vrati se, sestro," Fata moli.
"Ko može živjet' bez vatre i soli?
Više te nećemo ćuškat dok préliš,
igraćeš s nama koliko želiš."

Šejtaniya je uze za ruku
i povede do iza brda.
Tu jedna starica, sijeda ko ovca,
u kazan na vatri hrda, hrda.

"Hej, šta radiš tu, u uvali?"
"Pamet jedne cure varim!"

Bila sam luda pa sam ukrala
pamet nečije kćeri mlađe.
Pobjegoh šumi za ovo brdo

da joj je neko ne pronađe.
Ako kutljaču pustim iz ruke,
izgubih pamet, pa eto muke."

"Pričaj mi, bako, kako je bilo,"
zamoli je Šejtanija.

"Kako se krade nečija pamet!
O tome bih htjela znati i ja!
I kakva je bila djevojčica
kojoj si pamet oduzela?
Da li je bila neposlušna?
Kada i gdje si je srela?"

"Ah, sinko, priča je kratka!
Mi vještice svašta znamo!
Mi hodamo po bunjištima
i kada nas ne vide – napadamo.
Danju spavamo, noću smo budne.
Ako je gladna, vještica voli
virnut u kuću gdje djeca vrište,
a majku umornu glava boli.

Jednom-prije deset godina –
kad je na zemlju padala noć –
bila sam vještica, bez pameti,
a željela sam tu ljudsku moć –,

u onom selu podno brda,
za kućicom ispod putića,
začuh djeci ju radosnu viku,
galamilo je sto glasića!
I kada su matere sa kućnih vrata
viknule: "U kuću! Akšam pada!"
Sve djevojčice i dječaci
ostaviše igru tada.

Jedna djevojčica, lijepa ko cvijet,
sama osta, kući ne ode.
Još je igrala ćora-bake
i konopca i vatra-vode.

Lažnim glasom je pod put namamih.
Bila sam zla i prepredena!
Prestraših je ružnim licem –
tako se izgubi pamet njena!"

"Da li bih mogla zamijenit' te malko?
Odmori stare kosti, bako!"
"Zahvalna bih tebi bila
čas jedan kad bi ti varila."

Šejtanija poče kutljačom varit,
a starica se na zemlju svali.
Fata brzo glavnje užeže,
mahnu Šejtaniji da odmah bježe.
Šejtanija se na babu osvrnu,
vidje da spava, kazan prevrnu!

XV

I dok su one slazile s brda,
prozbori svezana Zlata luda:
"I ja ću, cure, s vama igrati!
Nešto mi moju pamet vrati!"
Ali udavače haju – ne haju,
igraju kolo i pjevaju.

XVI

Čim Šejtanija u kuću uđe,
Zlatu brzo odveza.
Sa njom se kola naigrala i otišla.
Kuda? Ne znam.

XVII

"Možda je otišla na kraj svijeta?
Možda spava ispod streha?
Pitam se: zašto nije srećna
djevojka šale i smijeha?"

Tako u sebi zbori Zlata
pišući pismo kraj prozora.
"Ko sretne moju Šejtaniju,
od moga sela do plavog mora,
neka je zagrlji stotinu puta
i nek joj rekne da ne luta.
U mojoj kući, gdje šume breze,
nek spava i sitno ruho veze.
A ti, djevojčice, što ovo čitaš,
ako je vidiš, meni pohitaj!"

XVIII

Otac s Čabe dođe i javi
da će Šejtaniji šta želi dati.

Vi mi budite živi i zdravi, –
priča ovdje mora stati.

USPAVANKE IZ MOG ZAVIČAJA

USPAVANKE IZ MOG ZAVIČAJA

Cunu-nunu-nuška

Cunu-nunu-nuška,
kraj Morave kruška,
gdjeno moja tetka
kolačiće pleska.
Ispade joj mrvica,
popade je grlica.

Kam' ta grlica?
Otišla je putom?
Kam' taj putak?
Zarést'o u travu.
Kam' ta trava?
Opasla je krava.
Kam' ta krava?
Otelila vočića.
Kam' taj vočić?
Uzor'o je šenu.
Kam' ta šena?
Pozob'o je golub.
Kam' taj golub?
Pao je na trnak.
Kam' taj trnak?
Posjek'o ga Ramo.
Kam' taj Ramo?
Nuna d'jete malo:
Cunu-nunu-nuška,
kraj Morave kruška.

Cunu-beju, napolju

Cunu-beju, napolju,
vuci majku zakolju!
Nemoj, vuče, zaboga,
majka nam je draga,
sisu nam je dala
i opet će davati
kad pođemo spavati.

Mace, gdje si bila?

Ovo je igra koja se igra u dvoje, a može i u troje. Stariji dječak ili djevojčica, otac ili mama, stave na koljena mališana, ili nekog mlađeg ili manjeg od sebe, koji tek počinje progovarati, i uzmu ga za ruke, a onda polagahno izgovaraju stihove ove uspavanke "umivajući" jednom svoje, a drugi put lice tog mališana. Na kraju se igra ubrzava i prilikom izgovora posljednjeg stiha igrač pljesne mališanim rukicama.

Mace,
gdje si bila?
Bila u Halila.
Šta si radila?
Maslo kravila.
Jesi l' meni ostavila?
Jesam.
Gdje?
U kući, na polici.
Dođe zečić,
stopi repić,
dođe Huso – sve pokus'o!

BILJEŠKA O PISCU

Džemaludin Latić se rodio 1957. g. u Pridvorcima, selu smještenom u kotlini između Crnog vrha i Vraniće, bliže Prozoru nego G. Vakufu. Pokraj Pridvoraca, u starom srednjovjekovnom groblju, leže stećci i nišani. Niz polje teče rijeka Tuščica, koja se ulijeva u Vrbas.

Prva slova i arapske harfove Džemaludin Latić je naučio kod svoga oca Sakiba efendije. Osnovnu školu pohađao je na Borovoj Ravni i u Voljevcu. U šestom razredu objavio je svoje prve pjesme. Učestvovao je na jednom republičkom takmičenju mladih matematičara.

Godine 1972. upisao se u vjersku školu Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu. Tada je počeo da objavljuje religiozne i ljubavne pjesme družeći se sa mladim sarajevskim pjesnicima u Književnom klubu "Tribina 08".

Poslije Medrese završio je Filozofski i Islamski teološki fakultet u Sarajevu. Magistar je filologije. Prevodi s arapskog, španjolskog i engleskog jezika.

Dosad je objavio dvije knjige lirike, Mejštaš i vodica (V. Masleša, 1980) i Dome Davudov (Svjetlost, 1989). Pjesme su mu uvrštene u gotovo sve novije preglede bosanskohercegovačke poezije te u Antologiju muslimanske poezije XX vijeka, a prevedene su na albanski, slovenački i francuski jezik.

Ima troje djece s kojima živi u Sarajevu, u staroj bosanskoj kući na Mahmutovcu, u jednoj avliji nedaleko od Trebevičke žičare.

